

سلطه حزب‌الله بر لبنان تضعیف می‌شود چه کمکی از واشنگتن برمی‌آید

به قلم [حنین غدار](#) (/fa/experts/hnyn-ghdar-0/)

۱۰ نوامبر ۲۰۲۱

همچنین دست‌یافتنی به

/ (English (/policy-analysis/hezbollahs-grip-lebanon-weakening-heres-how-washington-can-help

العربية (/ar/policy-analysis/kyf-ymkn-lwashntn-msadt-lbnan-fy-zl-trakhy-qbdh-hzb-allh/)

Also published in Politico

درباره نویسنده

[حنین غدار](#) (/fa/experts/hnyn-ghdar-0/)

حنین غدار هموند فریدمن در برنامه گدولد در انستیتو واشنگتن است که بر سیاست کشورهای عربی متمرکز است. در این برنامه، مطالعات او در حوزه سیاست‌های شیعیان در سرزمین شام است.

مقاله‌ها و دیدگاه‌ها

آمریکا به جای ادامه همکاری با نهادهای فاسد دولتی در لبنان باید به دنبال فرصت‌هایی برای همکاری با جامعه کسب‌وکار و جامعه مدنی این کشور باشد که مایل اند از حزب‌الله فاصله بگیرند

هفته گذشته حسن نصرالله رهبر حزب‌الله در یک نطق تلویزیونی جزئیات طرحی را ارائه کرد که نشان می‌داد چگونه این گروه شبه‌نظامی که تحت تحریم آمریکاست می‌تواند تانکرهای سوخت تحریم‌شده از طرف آمریکا را اعزام کند تا سوخت آنها را شرکتی توزیع کند که آن را هم آمریکا تحریم کرده است. حزب‌الله قصد دارد در بهبود کمبود شدید سوخت و گازوئیل از یک شرکت واسطه خود برای فروش سوخت ایران در لبنان استفاده کند. این نقض تحریم‌های آمریکا می‌تواند مجازات‌هایی را برای لبنان در پی داشته باشد که در حال حاضر با یک بحران اقتصادی تاریخی دست و پنجه نرم می‌کند. با این حال دولت جدید لبنان هنوز در این مورد حرفی نزده است. حتی یک وزیر این دولت ائتلافی جدید هم - که پس از یک سال فقدان دولت در اوایل ماه جاری تشکیل شد - در مورد نحوه برخورد دولت لبنان با طرح مبارزه‌جویانه و احتمالاً غیرقانونی حزب‌الله اظهارنظری نکرده است.

حزب‌الله که مدت‌هاست از سوی آمریکا به عنوان یک گروه تروریستی شناخته می‌شود سال‌هاست که عملاً لبنان را اداره می‌کند. این گروه با طبقه حاکم بر کشور پیوندی مبتنی بر منافع سیاسی و اقتصادی دارد: هر دو طرف از وضعیت موجود سود می‌برند که در آن از نخبگان سیاسی حاکم محافظت می‌شود و حزب‌الله نیز می‌تواند به نیابت از ایران به خشونت‌های منظم خود علیه اسرائیل و نزاع‌های منطقه‌ای ادامه دهد. در حالی که مردم عادی لبنان از این وضعیت در رنج اند.

هیچیک از این موارد تعجب‌آور نیست. اما آنچه تعجب‌آور است این است که سلطه آهنگین حزب‌الله بر سیاست و اقتصاد لبنان رو به کاهش است و این به دولت بایده فرصت می‌دهد تا رویکردی را که مدت‌هاست شکست خورده تغییر دهد. حتی با وجود این که رهبران لبنان همچنان مرهون حزب‌الله هستند اما حزب‌الله دیگر از آن حمایتی که قبلاً در میان شیعیان این کشور داشت برخوردار نیست. به‌ویژه اینکه بسیاری از تجار لبنان بیشتر دنبال ایجاد مشاغل اند تا مبارزات مقاومتی حزب‌الله و جوانان امروزی لبنان نیز مدت‌ها بعد از دوران جنگ داخلی لبنان و دوره بعد از آن رشد کرده‌اند. یعنی دوره‌ای که به سلطه سوریه مربوط می‌شود و نقش مهمی در به قدرت رسیدن حزب‌الله داشت.

متأسفانه سیاست دولت لبنان و نیز استراتژی دولت آمریکا برای پرداختن به بحران‌های متناوب این کشور در طی یکی دو دهه اخیر تغییر چندانی نکرده است. اما اکنون دولت بایدن این فرصت را دارد که از ضعف حزب‌الله استفاده کند و به تقویت نیروی سیاسی کارآمد و آلترناتیو بپردازد تا جایگزین سلطه این گروه شود. اتفاقی که واشنگتن مدتهاست به آن امید بسته است. آمریکا با کنار گذاشتن تمرکز سنتی خود بر نهادهای شکست‌خورده لبنان و در عوض سرمایه‌گذاری بر رهبران تجاری و کنشگران سیاسی و جوانانی که هر روز بیش از پیش از حزب‌الله ناامید و سرخورده می‌شوند می‌تواند نسل جدیدی از شیعیان لبنانی را توانمند سازد که واقعا خواهان تغییر هستند و ممکن است در نهایت این قدرت را پیدا کنند.

حزب‌الله از بدو تأسیس خود را در نظر هواداران شیعه‌اش به عنوان نیروی محافظ آنها و تأمین‌کننده نیازهایشان نشان داده است. حمایت مردمی از این گروه بر سه رکن استوار بوده است: ارائه خدمات اجتماعی، مقاومت در برابر اشغال جنوب لبنان به وسیله اسرائیل و ساختن هویت مشترک شیعی. امروزه شبکه خدمات اجتماعی حزب‌الله تا حدی به دلیل مشکلات مالی ناشی از تحریم‌های آمریکا محدودتر شده است. ایده مقاومت نیز از زمان مداخله حزب‌الله در جنگ سوریه برای پشتیبانی از بشار اسد توان پیشین خود را از دست داده است. هویت شیعه هم دیگر به قوت گذشته عامل پیوند بسیاری از لبنانی‌ها به حزب‌الله نیست چرا که جامعه لبنان احساس کرده که دارد در منطقه منزوی می‌شود.

در سال 2019 همه فرقه‌های مذهبی لبنان در اعتراض به فساد و مشکلات اقتصادی به خیابان‌ها آمدند. از آن زمان به بعد نیروهای سیاسی آلترناتیو حزب‌الله در جامعه شیعیان لبنان قوی‌تر شده‌اند. گروه‌های نوظهور مخالفت جدی خود را با حزب‌الله آغاز کرده‌اند: شبکه‌های کسب‌وکار دانشجویانی که در اعتراضات شرکت کردند (و حزب‌الله در برخی موارد با خشونت فیزیکی با آنها مقابله کرد) کنشگران آشنا با زیر و بم شبکه‌های اجتماعی و متخصصان جوانی که هیچ‌خاطره‌ای از سال‌های پس از جنگ داخلی ندارند. یعنی دورانی که حزب‌الله را وارد عرصه سیاسی کرد. دغدغه‌های اصلی این گروه‌ها بیشتر اقتصادی و اجتماعی است تا سیاسی یا ایدئولوژیک.

در همین حال اقتصاد موازی حزب‌الله در حال سقوط است. تحریم‌های آمریکا علیه ایران جریان انتقال پول نقد از ایران به حزب‌الله را مختل کرده و درگیری این گروه در عملیات نظامی منطقه‌ای - عمدتاً در سوریه - هم خزانه این گروه را بیشتر خالی کرده است. این اتفاق‌ها بر توانایی حزب‌الله در ارائه خدمات اجتماعی امداد رسانی و ایجاد فرصت‌های شغلی غیرنظامی تأثیر گذاشته است.

نشانه‌هایی هم از شکاف بین حزب‌الله و حامیان سنتی آن وجود دارد. این گروه به طور فزاینده‌ای با جنبش امل که از احزاب قدیمی متولف با حزب‌الله است درگیر است. گروه‌های دیگر متحد با حزب‌الله نیز از طرف آمریکا تحریم شده‌اند و محبوبیت توده‌ای خود را از دست داده‌اند. به‌ویژه بعد از اعتراضات سال 2019 که همه متوجه فساد آنها شده‌اند. بر اساس یک نظرسنجی که در اوایل سال جاری انجام شده جنبش وطنی آزاد (التیار الوطنی الحر) که متحد اصلی مسیحی حزب‌الله است تنها از حمایت 15 درصد از مسیحیان لبنان برخوردار است. در درون صفوف خود حزب‌الله مشکلات مالی باعث ایجاد شکاف بیشتر بین اعضای نظامی و غیرنظامی شده است. حزب‌الله همچنان حقوق پرسنل نظامی خود را به دلار می‌پردازد. در حالی که بقیه افراد حقوق خود را به پوند لبنان دریافت می‌کنند که حدود 90 درصد از ارزش خود را از دست داده است.

به دلیل این نقطه ضعف حزب‌الله گروه‌های جدیدی در حال ظهورند که می‌توانند برای شکستن چرخه معیوب لبنان حیاتی باشند. شیعیان لبنان که بیش از 30 درصد از جمعیت این کشور را تشکیل می‌دهند مهمترین گروه برای ایجاد ائتلاف ضد حزب‌الله هستند زیرا بخش مهمی از نیروهای حامی حزب‌الله از شیعیان هستند. گروه‌های دیگر لبنانی به‌ویژه سنی‌ها مسیحیان و دروزی‌ها احتمالاً از یک نیروی قوی شیعه که جایگزین حزب‌الله شود حمایت خواهند کرد. تا حدی به این خاطر که آنها به طور فزاینده‌ای سیاست ورشکسته این کشور سرخورده شده‌اند.

من با بسیاری از اهل کسب‌وکار شیعه در لبنان، آفریقا و خلیج فارس مصاحبه کرده‌ام و آنها علاقه خود را برای همکاری با جامعه بین‌المللی - خارج از مدار حزب‌الله - برای ایجاد فرصت‌های شغلی و دریافت وام اعلام کرده‌اند. آنها از کنشگران سیاسی و گروه‌های مدنی در شهرهای شیعه نشین حمایت سیاسی و مالی می‌کنند. انگیزه آنها این است که در جوامع خود ریشه بزنند اما این را هم می‌خواهند که با فاصله گرفتن از حزب‌الله خود را از تحریم‌ها یا انزوای مالی دور نگه دارند. لقمان سلیم روشنفکر و کنشگر سیاسی شیعه پیش از ترورش در سال جاری از نزدیک در موضوع تشکیل گروه‌های غیررسمی از رهبران جامعه مدنی و تجاری درگیر بود.

این اشتیاق مسیر سیاسی متفاوتی را برای لبنان ترسیم می‌کند و فرصتی به ایالات متحده و جامعه بین‌المللی می‌دهد تا کانون تمرکزشان را تغییر دهند. آمریکا به جای ادامه همکاری با نهادهای دولتی لبنان که ضعیف فاسد و تحت کنترل حزب‌الله هستند باید جهت تمرکز خود را بیشتر به سمت سرمایه‌گذاری در این گروه‌های غیر رسمی که به تدریج قدرتمندتر می‌شوند تغییر دهد. هدف نهایی می‌تواند ایجاد یک سازمان منظم جامعه مدنی باشد که با تکیه به روابط قوی با ایالات متحده اروپا و نهادهای بین‌المللی بر ایجاد فرصت‌های اقتصادی و قدرت بخشیدن به صداهای جدید سیاسی متمرکز باشد و نیروی آلترناتیو و قابل اعتنا برای شیعیان سرخورده از

این گروه باید شامل رهبران تجاری نمایندگان جامعه مدنی اعضای از دیاسپورای لبنانی کنشگران سیاسی و دیگر شیعیان بانفوذ باشد کشورهای کمک کننده به لبنان از جمله آمریکا و موسسات بین‌المللی مانند بانک جهانی و صندوق بین‌المللی پول می‌توانند با همکاری جامعه تجاری لبنان برای ایجاد توسعه تأمین مالی و مدیریت این سازمان بکوشند نکته اساسی این است که این کار باید در خارج از حوزه نهادهای دولتی لبنان و احزاب سیاسی این کشور انجام شود.

برای اجتناب از مشکلات احتمالی کار در خارج از ساختارهای رسمی دولتی مشارکت بین‌المللی ضروری خواهد بود جامعه بین‌المللی باید در زمینه خدمات اساسی مانند بهداشت و آموزش و گسترش فرصت‌های اقتصادی خارج از حیطه حزب‌الله سرمایه گذاری کند و از روزنامه نگاران و کنشگران سیاسی لبنان حمایت کند این کار را می‌توان با حمایت از ابتکارات بخش خصوصی سازمان‌های مردمی که در زمینه ارائه خدمات به باهمستان‌های کوچکتر فعالیت می‌کنند و سازمان‌های رسانه‌ای مستقل انجام داد امروز ایجاد فرصت‌های اقتصادی از اهمیت ویژه‌ای برخوردار است چرا که بخش خصوصی لبنان سقوط کرده و طبقه متوسط لبنان عمدتاً از بین رفته است حزب‌الله با امکان دسترسی به ارزهای خارجی به بزرگترین کارفرمای کشور تبدیل شده است بسیاری از شیعیان لبنان - پایگاه سنتی جذب نیروی حزب‌الله - با انتخاب بین دو گزینه یعنی اتکا به حزب‌الله یا گرسنگی مواجه هستند.

منظور این نیست که آمریکا باید سیاست‌های دیرینه خود را در زمینه کمک به ارتش لبنان - به ویژه با توجه به افزایش نگرانی‌های امنیتی - و کمک‌های بشردوستانه متوقف کند با این حال ایالات متحده می‌تواند در مسیرهای مربوط به کمک‌های سنتی خود بازنگری کند و آنها را به جای نهادهای رسمی لبنان به سمت جامعه مدنی این کشور جهت دهد کمک به ارتش باید طوری باشد که عناصر هوادار حزب‌الله در ارتش نتوانند از آن بهره‌مند شوند یعنی عناصری که طبق گزارش‌های رسیده کنشگران سیاسی لبنان را هدف قرار داده‌اند ایالات متحده می‌تواند حمایت از کنشگران سیاسی را پیش‌شرط ادامه کمک‌های نظامی قرار دهد به علاوه کمک‌های بشردوستانه فقط باید از طریق سازمان‌های جامعه مدنی انجام شود نه سازمان‌های مردم‌نهاد غیردولتی که وابستگی سیاسی دارند تمایل آمریکا در سال‌های اخیر کمک به سازمان‌ها و خیریه‌های مرتبط با نخبگان سیاسی قدرتمند لبنان بوده تا سازمان‌های واقعا مردمی این کشور در همین حال از زمان آغاز مذاکرات هسته‌ای آمریکا با ایران **کمک به برخی ابتکارات جامعه مدنی** (<https://www.wsj.com/articles/u-s-strategy-in-lebanon-stirs-fears-1433886517>) که ضد حزب‌الله بوده کاهش یافته است.

به موازات این کار آمریکا می‌تواند تحریم رهبران فاسد سیاسی لبنان را ادامه دهد تحریم‌هایی مانند آنچه از طریق **قانون مگنیتسکی**

ممکن است ([https://www.washingtoninstitute.org/policy-analysis/heres-how-us-can-pressure-lebanons-new-](https://www.washingtoninstitute.org/policy-analysis/heres-how-us-can-pressure-lebanons-new-government-tackle-corruption)

government-tackle-corruption) وقتی که بخشی از یک سیاست گسترده‌تر باشد ابزار مهمی برای مهار فساد خواهد بود

مجازات‌هایی که علیه متحدان حزب‌الله اعمال شده هم تا اینجا ضربه شدیدی به این گروه وارد کرده است در نهایت در صورت لغو تحریم‌ها علیه ایران در چارچوب توافق هسته‌ای جدید باید سازوکارهای محکمی برای محدود کردن دسترسی حزب‌الله به ارزهایی ایجاد شود که از طرف حامیان مالی‌اش در تهران می‌رسد.

هم حزب‌الله و هم ایران مدت‌هاست چیزی را فهمیده‌اند که آمریکا و متحدان اروپایی‌اش در نیافته‌اند: قدرت نرم در حالی که غرب به شیوه‌های سنتی خود به لبنان کمک می‌کرد مثلاً حمایت از مخالفان سیاسی ارائه مساعدت‌های امنیتی به ارتش و تأمین بودجه برنامه‌های مربوط به توسعه ایران از نظر مالی به جامعه تجاری شیعه سازمان‌های رسانه‌ای آموزش و پرورش و اقدامات ابتکاری غیرسنتی مثل آموزش امنیت سایبری تربیت نوازندگان موسیقی و گروه‌های جوانان هوادار ایران که «پیشاهنگان مهدی» نامیده می‌شوند کمک می‌کرد حزب‌الله با حمایت ایران یک دولت آلترناتیو با یک اقتصاد موازی ایجاد کرد که تأمین کننده خدمات رفاهی و ایجاد مشاغل در لبنان بود اکنون با تضعیف حزب‌الله آمریکا می‌تواند از یک رویکرد قدرت نرم مشابه برای کمک به لبنانی‌ها برای دسترسی به فرصت‌های اقتصادی مورد نظرشان استفاده کند و به این ترتیب باعث کاهش قدرت حزب‌الله شود.

انتظار کشیدن برای تغییر حزب‌الله و طبقه سیاسی حاکم بر لبنان بارها ثابت شده که اتلاف وقت است اما خود لبنان در حال تغییر است اکنون واشنگتن می‌تواند از این تغییرات استفاده کند و به سرمایه‌گذاری در گروه‌های نوظهور جامعه مدنی لبنان بپردازد که جایگزینی مناسب برای حزب‌الله به شمار می‌روند مردم لبنان آماده این تغییرند و میوه فرصت آماده چیدن است.

حنین عدارهموند فریدمن در برنامه گولد انستیتو واشنگتن در زمینه سیاست دولت‌های عرب و روزنامه‌نگار سابق در لبنان است این

مقاله بیشتر در وبسایت پولیتیکو ([https://www.politico.com/news/magazine/2021/09/21/biden-lebanon-government-](https://www.politico.com/news/magazine/2021/09/21/biden-lebanon-government)

hezbollah-513165) منتشر شده است.

BRIEF ANALYSIS

Iran Takes Next Steps on Rocket Technology

فوریہ ۲۰۲۲ ۱۱

◆
Farzin Nadimi

[\(/policy-analysis/iran-takes-next-steps-rocket-technology\)](#)

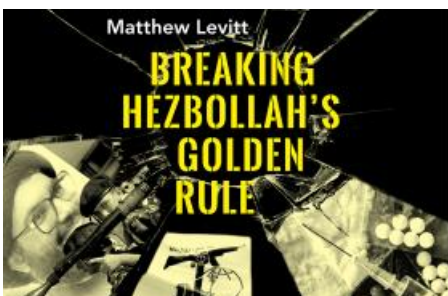
BRIEF ANALYSIS

Saudi Arabia Adjusts Its History, Diminishing the Role of Wahhabism

فوریہ ۲۰۲۲ ۱۱

◆
Simon Henderson

[\(/policy-analysis/saudi-arabia-adjusts-its-history-diminishing-role-wahhabism\)](#)

ARTICLES & TESTIMONY

Podcast: Breaking Hezbollah's Golden Rule

فوریہ ۲۰۲۲ ۹

◆
Matthew Levitt

[\(/policy-analysis/podcast-breaking-hezbollahs-golden-rule\)](#)

[سیاست آمریکا \(/fa/policy-analysis/syast-amryka/\)](#)

[سیاست شیعی \(/fa/policy-analysis/syast-shyy/\)](#)

REGIONS & COUNTRIES

[لبنان \(/fa/policy-analysis/lbnan/\)](#)